

Návrát 2010

Návrat je nezisková organizácia, ktorá od roku 1993 presadzuje a podporuje návrat opustených detí z inštitúcií (detských domovov) do rodín.

Sme presvedčení, že jedine rodina so stabilnými milujúcimi rodičmi dokáže dieťaťu poskytnúť optimálne podmienky pre zdravý duševný vývin.

Našou víziou je prakticky a odborne prispieť k dosiahnutiu takého stavu v spoločnosti, v ktorom:

- všetky deti budú prežívať detstvo v rodinách schopných poskytnúť im bezpečie, starostlivosť a lásku,
- všetky opustené deti nájdu útočisko v rodinách ochotných postarať sa o ne,
- rodinám s vážnymi problémami bude včas poskytnutá potrebná sociálna a psychologická pomoc, aby sa predišlo vážnemu strádaniu ich detí.

Sme presvedčení, že **DIEŤA** má právo na plný rozvoj svojej osobnosti a na napĺňanie základných fyzických a psychických potrieb.

Sme presvedčení, že **RODINA** je optimálnym prostredím, v ktorom môže dieťa dozrieť v plnohodnotnú a zodpovednú bytosť. Rodina je priestor, ktorý poskytne dieťaťu lásku, prijatie, pocit bezpečia a istoty.

Sme presvedčení, že **MEDZILUDSKÉ VZŤAHY** majú rozhodujúci význam pre kvalitu života. Pre zdravý vývoj dieťaťa majú nezastupiteľnú úlohu vzťahy s rodičmi. Dieťa potrebuje vyrastať s rodičmi - či už sú to rodičia vlastní alebo náhradní.

Aktuálne v **9 regionálnych centrách** Návrat viac ako **30 ľudí** (sociálnych pracovníkov, špeciálnych pedagógov, psychológov) poskytuje komplexné odborné služby v dvoch základných oblastiach: **náhradná rodinná starostlivosť a sanácia rodín v ohrození**. Desiatky odborníkov rôznych profesií spolupracujú s Návratom externe. **Stovky ľudí podporujú našu misiu osobnou angažovanosťou.**

Predsedenstvo Návratu:

Mgr. Marek Roháček, predseda
PhDr. Slavoj Krupa, podpredseda
Ing. Richard Kerekeš (do júna 2010)
Bc. Alžbeta Padyšáková
Mgr. Pavel Kailing

Revízna komisia:

RNDr. Peter Paľaga, predseda revíznej komisie
Ján Horňáček
Ing. Tomáš Dulovič

Ľudia v Návrate v roku 2010

Marek Roháček
predseda združenia Návrat

Lucia Marková
finančná manažérka združenia Návrat

Lenka Hujdičová
manažérka pre komunikáciu s verejnosťou a mediálne projekty

Milada Bohovicová
koordinátorka Centra Návrat v Žiline (do 31. 12. 2010)
odborná garantka služieb a metodička združenia Návrat (od 1. 1. 2011)

Denisa Ničková
koordinátorka Centra Návrat v Žiline (od 1. 1. 2011)

Alena Molčanová
koordinátorka Centier Návrat v Prešove a Bardejove

Danka Žilinčíková
koordinátorka Centra Návrat v Banskej Bystrici
a Centra pomoci rodine Bazalka

Renáta Matejová
koordinátorka Centra Návrat v Bratislave (do 31.12.2010)

Zuzana Nováková-Petříková
koordinátorka Centra Návrat v Bratislave (od 1.1.2011)
(pre služby náhradným rodinám)

Lenka Hollá
koordinátorka Centra Návrat v Bratislave
(pre služby rodinám v ohrození)

„Nevidela som žiaden zmysel, dôvod, pre ktorý som sa mala snažiť. Všetko som dovtedy vyskúšala, ale len málo fungovalo... A vy ste mi ukázali cestu a mali so mnou dosť trpezlivosti, aby som sa naučila, že keď sa má dobre mama, majú sa dobre aj deti. A tak som začala riešiť problémy, aby sme sa mali dobre. :)“

Marcela, samostatne vychovávajúca mamka skoro dospelého syna so zdravotným postihnutím

Slovo na úvod.

Sme presvedčení, že dieťa má právo naplno rozvíjať svoju osobnosť a rodina je optimálnym prostredím, kde dieťa môže dozrieť v plnohodnotnú a zodpovednú bytosť. Sme presvedčení, že pre zdravý vývoj dieťaťa majú nezastupiteľnú úlohu vzťahy s rodičmi.

Činnosť Návratu limitujú vyššie uvedené východiská.

Dlho sme svoje aktivity smerovali k podpore náhradného rodičovstva. Je to dobrá cesta.

Súčasne však vidíme zlepšenie situácie detí v posilnení biologickej rodiny. To je na Slovensku pole neorané.

Posledných niekoľko rokov sa snažíme aj v tejto oblasti.

Spolu s klientmi hľadáme cesty, učíme sa zo skúseností iných, aj na vlastných chybách a úspechoch.

Aký bol rok 2010? Odpoveď nájdete v našej výročnej správe.

Milada Bohovicová

odborná garantka služieb a metodička, Návrat

A woman with blonde hair, wearing a blue patterned dress, is looking at a large abstract painting on a wall. The painting features a grid of colorful squares in shades of blue, purple, and yellow. The scene is dimly lit, with the woman's face and the painting being the primary light sources.

Výročná správa

SYSTÉMOVÉ ZMENY A ADVOKÁCIA SLUŽIEB

1

Kladieme dôraz na **prenášanie skúseností z poskytovania služieb rodinám** do procesov systémových zmien. Primárne sa snažíme skvalitniť služby pre rodiny v **konkrétnych regiónoch**.

Realizácia pilotných a nových služieb pre rodiny

Podporné služby pre náhradné rodiny tvoria najväčšiu časť našich služieb. Sú potrebné počas celého trvania náhradného rodičovstva. Tento fakt začínajú rešpektovať samosprávne kraje a aj niektoré úrady práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVaR) a v roku 2010 si stanovili podporu náhradných rodín ako prioritu. Na Slovensku je stále nedostatočná ponuka takejto odbornej pomoci, hoci skúsenosti dokazujú, že v prípade garantovaného poskytnutia podpory je možné sprostredkovať náhradnú starostlivosť aj deťom so špecifickými potrebami. Návrh metódy špecializovaného poradenstva v oblasti náhradnej rodinnej starostlivosti postupne vytváral v modelových projektoch, reagujúcich na potreby rodín. V súčasnosti má už vyprofilovaných niekoľko programov a služieb, ktoré poskytujú komplexnú, dlhodobú a účelnú podporu náhradným rodinám.

Dôležitým prvkom pri zvyšovaní kvality služieb je **siefovanie služieb pre rodiny v ohrození a tvorba minimálnych štandardov služieb**, ktoré sme rozvíjali na území miest Prešov, Banská Bystrica a v okresoch Senec, Pezínok, Malacky a Bardejov. V prvých dvoch zmienených mestách sme pomohli vybudovať funkčný systém

sieťovania modelových služieb a vedieme case-management multiprofesijných riešení pre pomoc rodinám (t.j. vedenie a manažment prípadu prostredníctvom multiprofesijného prístupu).

Zároveň sme realizovali podporné služby a programy skoro vo všetkých regiónoch bez financovania zo strany štátu, vzhľadom na nekonzistentné objednávanie týchto služieb zo strany objednávateľov, čo vnímame ako jeden z najrizikovejších faktorov vplývajúcich na efektívnosť poskytovaných služieb.

Vyškoľením pomáhajúcich profesionálov z iných organizácií pomocou originálneho **Kurzu sieťovania služieb** pri práci s rodinou v ohrození a ďalším metodickým vedením dochádza v Banskej Bystrici k postupnému zosúlaďovaniu poskytovania odborných služieb.

Vďaka banskobystrickej **sieti pomoci tehotnej žene v ohrození** môžu tehotné ženy reálne uplatniť svoje právo na služby – v záujme bezpečnejšieho tehotenstva, predchádzania odňatiu a/alebo opusteniu dieťaťa.

Posun v pohľade na možnosti včasnej edukácie rodičov a **zvýšenia dostupnosti odbornej pomoci** priniesol spoločný projekt na podporu rodiny **Banská Bystrica – mesto rodiny** realizovaný v partnerstve s mestom a Nadáciou Socia. Návrat odborne prispel k obsahovému zameraniu www.bb.mestorodiny.sk.

Realizácia včasných **preventívnych aktivít zameraných na rozvoj zodpovednosti rodičov a schopnosti primeranej starostlivosti o deti** je dôležitým nástrojom zabraňujúcim ohrozujúcim situáciám. Na Slovensku však preventívna práca s rodinami nemá stabilné miesto. O malý posun sme sa pokúsili realizáciou:

- programu terapie dotykom (6 rodín – 7 rodičov a 7 detí),
- programu Nežná náruč (1 rodina – 1 rodič a 1 dieťa),
- individuálnych programov podpory rodičovských zručností (2 rodiny – 2 rodičia a 7 detí).

Konkrétnym príspevkom k rozšíreniu služieb pre rodiny bolo spustenie služieb **Nízkoprahových denných centier** pre deti a rodiny v Prešove a v Bardejove.

Iniciovanie systémových zmien a advokácia služieb pre rodiny v ohrození

Vo všetkých regiónoch bola pre nás dôležitá **obhajoba záujmu dieťaťa a presadzovanie citlivejších riešení** pri poskytovaní služieb v náročných životných situáciách (zvažovanie o odňatí dieťaťa, odnímanie dieťaťa z rodiny, zisťovanie názoru dieťaťa, návrat dieťaťa do vlastnej rodiny, kontakt odňatého dieťaťa s jeho rodinou a iné). Tiež sme iniciovali v regiónoch Banská Bystrica a Prešov odbornú diskusiu **o implementácii Európskych štandardov kvality** pre pomoc deťom žijúcim mimo vlastnej rodiny.

Advokáciu záujmov dieťaťa v ohrození vnímame ako viacúrovňovú záležitosť:

- **spektrum advokačných nástrojov pri konkrétnych situáciách dieťaťa v ohrození** (okrem vyššie i nižšie spomenutého aj publikácia *Návratu: Tvoríme siete pomoci pre rodiny - príklady dobrej praxe zo sieťovania služieb pre konkrétne rodiny a deti v ohrození*),
- **spektrum advokačných nástrojov pre citlivejšiu implementáciu zákonom chránených práv detí na regionálnej, prípadne komunitnej úrovni** (priame služby pre deti a rodiny v ohrození, zriaďovanie a rozvoj modelových služieb v oblasti prevencie, poradenstvo a sprevádzanie tehotných žien v ohrození, regionálne multiprofesijné odborné siete a odborné fóra, scitlivovanie regionálnych odborníkov a pracovníkov v systéme sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na dôležité témy v oblasti ohrozených detí, realizácia lobbingu za zdroje na služby pre dotknuté rodiny v zmysle kompetencií v oblasti sociálnoprávnej ochrany, pripomienkovanie komunitných stratégií a koncepcií miest a samosprávnych krajov pre pomoc ohrozeným deťom a rodinám),
- **aktívny lobbying na národnej úrovni** (zlepšenie procesného prístupu rodín k službám poskytovaným akreditovanými subjektmi, odborná podpora, príprava legislatívnych zmien v oblasti ochrany detí).

Prezentácie na odborných fórach

- Výročná konferencia Sociofóra, 28.-29. 6. 2010 Bratislava – dva príspevky (Sieťovanie ako nástroj prevencie odkázanosti na pobytovú službu a o téme „začarovaný kruh krízovej intervencie“).
- Medzinárodná vedecká konferencia: Problémy súčasnej rodiny a náhradná rodinná starostlivosť II, 10.-11. 6. 2010 Banská Bystrica – príspevok *Právo rodiny na dostupnú odbornú pomoc*.
- Konferencia *Náhradní rodinná péče*, 1.-2. 6. 2010 Pardubice-Seč – príspevok *Profesionálna náhradná starostlivosť v rodinnom prostredí*.
- Medzinárodný projekt štátov V4 *Udržať rodiny pohromade* (Brno, Varšava, Budapešť, Sv. Jur).
- Konferencia a medzinárodné stretnutie v Pardubiach organizovaná o. z. Amalthea – prezentácia *Systém starostlivosti o ohrozené dieťa na Slovensku a kazuistika*.
- Vernepleier konferanse, 25. 10. 2010 Oslo – *Služby a činnosť Návratu o.z.*
- Záverečná konferencia k ukončeniu projektu Banská Bystrica – mesto rodiny (Návrat v spolupráci s mestom Banská Bystrica a Nadáciou Socia).
- Medzinárodný seminár *Alkohol a tehotenstvo – nebezpečná kombinácia pre všetkých* (Návrat v spolupráci s Úradom Banskobystrického samosprávneho kraja a Banskobystrickou sieťou pomoci pre tehotné ženy v ohrození /Za/chráňme Kukulíka).
- Seminár pre pomáhajúcich profesionálov v Revúcej a Rimavskej Sobote Keď treba chrániť dieťa (Návrat v spolupráci s mestom Revúca a ÚPSVaR Rimavská Sobota).

2

SLUŽBY PRE RODINY V OHROZENÍ

Následky neriešenia záťažových situácií v rodinách sú rôzne – zníženie kvality starostlivosti o deti, používanie nevhodných výchovných postupov, utiekanie sa detí k nevhodným formám správania, záškoláctvu či trestnej činnosti.

Od roku 2006 realizujeme služby sanácie rodinného prostredia v dvoch líniách:

- inicianím systémových zmien a advokáciou služieb pre rodiny,
- priamou pomocou rodinám v ich prirodzenom prostredí.

Nevyhnutnou podmienkou kvalitnej práce s rodinami v ohrození je kooperácia so zainteresovanými subjektmi a koordinácia všetkých aktivít. Sieťovanie ako nástroj využívame v priamej práci s rodinami a do služieb angažujeme rôzne subjekty (predovšetkým ÚPSVaR, samosprávne inštitúcie, detské domovy a krízové strediská, či reedukačné zariadenia, súdy, nadácie, školy).

Zákon o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele rodinám s deťmi garantuje služby v prípade, ak sa ocitnú v náročnej situácii. Zákon hovorí aj o financovaní týchto služieb orgánmi štátnej správy, ktoré si majú objednávať služby, a samosprávou, ktorá má vytvárať podmienky pre poskytovanie služieb.

V roku 2010 na pomoci ohrozeným rodinám participovalo **137 spolupracujúcich subjektov**. Návrat realizoval služby v súčinnosti, resp. na objednávku:

- úradov samosprávnych krajov v Banskej Bystrici, Prešove, Trnave, Žiline,
- mesta Prešov,
- úradov práce, sociálnych vecí a rodiny v Banskej Bystrici, Bardejove, Leviciach, Malackách, Pezinku, Žiline.

Považovali sme za zodpovedné pokračovať v službách, ktoré sme poskytovali v minulých rokoch, aj v iných lokalitách. Bez zmluvného vzťahu s úradom sme poskytovali služby rodinám v Banskej Bystrici, Košiciach, Žiline a v okresoch Galanta a Ružomberok.

**Terénna sociálna práca, poradenské, terapeutické a podpor-
né služby pre rodiny v ohrození:**

Práca s rodinami v ich prirodzenom prostredí

Primárne ide o návštevy v rodine, návštevy inštitúcií, advokáciu práv klientov, sprevádzanie klientov, motivačné rozhovory (napr. k liečbe), služby, zamerané na posilňovanie rodičovských zručností, účasť na súdnych pojednávaniach, prípravu návrhov a podaní pre klientov, sprostredkovanie a podporu kontaktu medzi rodičmi a deťmi, umiestnenými mimo rodinného prostredia (napr. v detskom domove), výchovné poradenstvo, monitoring školskej dochádzky, poradenstvo v oblasti finančného hospodárenia či intervízne stretnutia.

S ohrozenými rodinami Návrat pracoval v kraji:

- banskobystrickom a nitrianskom (33 rodín – 41 rodičov a 53 detí; 25 detí vo výchovnom programe),
- bratislavskom a trnavskom (18 rodín – 34 rodičov a 57 detí),
- žilinskom a trenčianskom (15 rodín – 25 rodičov a 46 detí),
- prešovskom a košickom (68 rodín – 87 rodičov a 155 detí).
Spolu sme poskytli službu 336 deťom v 134 rodinách.

Podporné skupinové programy pre rodičov

Takéto programy pomáhajú rodičom získať priestor pre vzájomnú podporu a vzájomné hľadanie východiska z náročných situácií, v ktorých sa ocitajú.

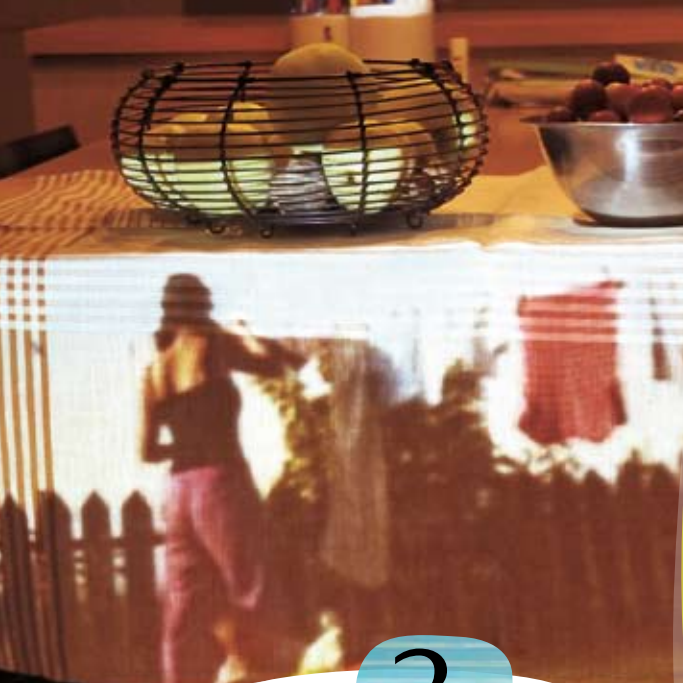
Návrat zrealizoval:

skupinovú prácu s rodičmi v rámci víkendových pobytov pre rodičov a deti v spolupráci s ÚPSVaR v Bardejove pre 21 detí v 8 rodinách.

Podporné skupinové programy pre deti

Optimálnym prostredím pre korekciu správania je rovesnícka skupina. Tento zdroj sa snažíme využívať v skupinových aktivitách s deťmi v programoch:

- výchovný program pre deti formou víkendových pobytov a skupinových aktivít (Bardejov),
- výchovno-rekreačný skupinový program pre deti s problémovým správaním (Levice),
- klub Ochotka (Bardejov) ako súčasť nízkoprahových služieb pre deti,
- klub pre deti z ohrozených rodín (Prešov).

3

NÁHRADNÁ RODINNÁ STAROSTLIVOSŤ

V oblasti náhradnej rodinnej starostlivosti máme dlhoročné skúsenosti, ponúkame služby od vyhľadávania potenciálnych náhradných rodín – najmä pre deti so sociálnym alebo zdravotným znevýhodnením, cez prípravu uchádzačov a sprostredkovanie náhradnej rodinnej starostlivosti, až po ďalšie vzdelávanie, supervíziu a dlhodobú odbornú poradenskú a terapeutickú podporu náhradným rodinám.

Vyhľadávanie a aktivizovanie náhradných rodín

Situácia v oblasti starostlivosti o deti žijúce mimo biologickú rodinu sa pomaly mení. V posledných rokoch sa znížil počet detí žijúcich v inštitucionálnej starostlivosti. Prijaté legislatívne zmeny by mali trend uprednostňovania rodinných modelov upevniť.

Napriek tomu v ústavoch stále zostáva veľa detí, ktoré je náročné umiestniť do náhradných rodín, pretože tie jednoducho chýbajú. Dôvody? Malá informovanosť o reálnej situácii a o náhradnom rodičovstve, náročnosť prijatia dieťaťa so špeciálnymi potrebami, nízky spoločenský status náhradného rodičovstva, nedostatočné podmienky pre starostlivosť.

Situáciu je potrebné meniť, to je náš cieľ. V roku 2010 sme sa snažili osloviť a motivovať ku konkrétnemu rozhodnutiu potenciálne náhradné rodiny prostredníctvom: komunikáčnej kampane Uspávajte, prieběžnej spolupráce s národnými i regionálnymi

- redakciami širokého spektra médií,
- *Infolinky nielen o adopcii* a online-poradní na www.adopcia.sk a www.rodinka.sk,
 - stretnutí a distribúcie informačných materiálov v rodičovských komunitách,
 - poskytovania individuálnych konzultácií ľuďom uvažujúcim o náhradnom rodičovstve.

Príprava žiadateľov a sprostredkovanie náhradnej rodinnej starostlivosti

Na rodičovstvo nás nikto špeciálne nepripravuje, napriek tomu ho spravidla zvládame. Niekedy ľahšie, inokedy ťažšie. Zväčša sa však máme od koho učiť, prevzali sme od rodičov vzorce správania, výchovné štýly, hodnoty. Náhradné rodičovstvo je v mnohom iné ako biologické. V bežných situáciách nemusíme zvládať traumatické zážitky detí, ich straty, psychickú depriváciu, absenciu emócií, neistotu vo vzťahu k biologickým rodičom... Príprava na náhradné rodičovstvo je nevyhnutná preto, aby náhradní rodičia vedeli, že k nim prichádza dieťa s históriou a jeho prejavy a správanie môžu mať iné príčiny, ako predpokladáme u biologického dieťaťa.

Návrat je jedným z akreditovaných subjektov, ktoré môžu pripravovať uchádzačov na náhradné rodičovstvo. Prípravu považujeme za dôležité východisko k úspešnému náhradnému rodičovstvu. Uchádzačov pripravujú minimálne dvaja odborníci – psychológ a sociálny

pracovník, neraz aj iní špecialisti. Forma a štruktúra prípravy pozostáva z individuálnych konzultácií, sociálnej a psychologickéj diagnostiky a skupinovej prípravy. Práve táto je pre klientov často najvýznamnejšia, lebo sa jej zúčastňujú aj skúsení náhradní rodičia, ktorí teóriu obohacujú svojimi skúsenosťami.

V minulom roku pracoviská Návratu *prípravovali na náhradné rodičovstvo 58 párov či jednotlivcov*, ktorí plánujú stať sa pestúnmi alebo osvojiteľmi. Súčasne sme *aktualizovali prípravu na náhradné rodičovstvo ďalších 28 párov či jednotlivcov*, ktorí už sú náhradnými rodičmi a uvažujú o prijatí ďalšieho dieťaťa, resp. od ich prípravy uplynuli viac ako dva roky.

Deti, ktoré potrebujú náhradnú rodinu, evidujú úrady práce, sociálnych vecí a rodiny. Ak nevedia nájsť vhodných náhradných rodičov, spolupracujú s akreditovanými subjektmi, napr. Návratom. Vlni sa nám *podarilo nájsť 6 rodín pre 9 detí*, pre ktoré sa ťažko hľadá náhradná rodina. A to znamená, akoby v niektorom detskom dome dnes bolo o jednu výchovnú skupinu detí menej. A 9 detí vie, kto sú ich rodičia.

Môže sa zdať, že nájdenie vhodnej rodiny je už výsledok. Ale zväčša je to ešte len začiatok a rodina potrebuje pri zvládaní nezvyčajnej situácie podporu. *V roku 2010 sme pri prijímaní dieťaťa do rodiny sprevádzali v adaptačnej fáze 49 rodín a 56 detí.*

Profesionálne rodičovstvo

– priateľská forma ústavnej starostlivosti

Špecifickou formou realizácie ústavnej starostlivosti je profesionálne rodičovstvo. Dnes je v profesionálnych rodinách v rámci ústavnej starostlivosti takmer 20 % detí. Lepšie prosperujú, žijú vo vzťahu k stabilným dospelým osobám. Návrat má akreditovaný vzdelávací program na prípravu profesionálnych rodičov. Vlni v dvoch dvojfázových tréningových skupinách pripravil na toto povolanie 16 osôb.

Vzdelávanie profesionálnych rodičov by sa však nemalo skončiť prijatím dieťaťa. Ukázalo sa, že profesionálni rodičia majú záujem o ďalšie vzdelávanie v oblasti výchovy, špecifických potrieb detí, ale aj psychohygieny a osobnostného rozvoja. V prvom polroku sme na objednávku Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny pokračovali v odbornom vzdelávaní a starostlivosti o profesionálnych rodičov v rámci Národného projektu XXIV.: Zvyšovanie zamestnateľnosti profesionálnych rodičov. *Uskutočnili sme 32 vzdelávacích seminárov pre viac než 400 profesionálnych rodičov.*

Odborná podpora náhradných rodín

Keď sa podarí spojiť dieťa, ktoré potrebuje rodinu, s rodičmi, ktorí chcú dieťa, je to dobré. Ale je to len začiatok veľmi náročnej cesty. Náhradná rodina by mala mať s kým zdieľať svoje starosti aj radosť, mala

„S terapiou dotykom sme začali asi druhý týždeň ako prišla k nám domov Ninka. Zariadili sme Ninke izbičku podobne, ako to mala v detskom domove – s tými istými farbami a aj s rituálom, že zaspáva sama. Vďaka terapii dotykom som pochopila, že mám byť pri jej zaspávaní, že namiesto zaspávania v krásnej postielke ju mám vziať do našej manželskej postele a hriať ju sebou, aby si ma ovoniavala a vnímala cez kožu. Terapia dotykom ma naučila, ako sa milovými krokmi zblížiť s dieťaťom.“

*Danka, adoptívna mama
(Terapiu dotykom sa učili vo vlastnom rodinnom prostredí.)*

by mať odbornú podporu aj podporu laickej verejnosti. Sme presvedčení, že podobné služby by mali byť zo zákona dostupné všetkým náhradným rodičom. Keďže oni poskytujú službu štátu, mali by k tomu mať vytvorené čo najlepšie podmienky.

V Návrate sa nám osvedčilo poskytovať priebežnú odbornú pomoc v kombinácii s vytváraním priestoru pre vzdelávanie, svojpomoc a zdieľanie sa náhradných rodičov, ktoré sa deje predovšetkým na Kluboch náhradných rodín (v spolupráci s Asociáciou náhradných rodín) a v svojpomocných skupinkách. Vhodným nástrojom sú aj rôzne terapeutické programy – napríklad dlhodobý **program pripútania**, ktorý pracuje so životnou históriou, rodinnými rituálmi či pravidlami, zapája všetkých členov rodiny a využíva arteterapeutické techniky. Ďalšími osvedčenými nástrojmi sú filiálna a dotyková terapia.

Návrat v roku 2010:

- poskytol odborné, špecializované poradenstvo pre náhradné rodiny prostredníctvom **20 pracovníkov a ďalších 19 ľudí**, ktorí svoj čas delili medzi viaceré činnosti a organizácie,
- poskytol vo forme individuálnych osobných či telefonických konzultácií, *Infolinky nielen o adopcii* a poradne na www.adopcia.sk a www.rodinka.sk informácie a poradenstvo približne **1000 náhradným rodinám**,
- asi **160 rodinám** poskytol intenzívne dlhodobé sociálno-právne, psychologické a pedagogické poradenstvo, poskytol individuálne terapeutické programy **19 rodinám**,

- uskutočnil **7 dlhodobých skupinových programov pre 69 účastníkov**,
- organizoval vzdelávacie a zážitkové **semináre pre rodičov z 58 rodín**,
- zrealizoval **7 víkendových vzdelávacích pobytov pre 49 náhradných rodín**,
- uskutočnil pre **12 mladých ľudí** víkendový pobyt pre mladých dospelých, ktorí vyrástli v náhradných rodinách, a adolescentov z náhradných rodín,
- organizoval stretávanie Klubov náhradných rodín raz mesačne v **17 mestách** na Slovensku.

Päť samosprávnych krajov (bratislavský, trnavský, žilinský, banskobystrický a prešovský) nám poskytlo príspevok, vďaka ktorému sme uhradili náklady na 19 odborných poradenských pracovníkov. Na objednávku piatich úradov práce, sociálnych vecí a rodiny sme poskytovali odbornú podporu, sprevádzanie a terapeutické služby 52 rodinám.

4

KOMUNIKÁCIA S VEREJNOSŤOU

„Prázdna posteľka uprostred večernej ulice symbolizuje svet detí zaspávajúcich bez rodičov. Tak ako posteľka pôsobí na okoloidúcich divne, tak dieťa zaspávajúce v detskom domove bez rodičov sa nachádza v neprimeranej situácii. Túto situáciu je ťažko spracovať a vyznať sa v nej.“
Marek Roháček, reportáž z happeningu **Načo sú deťom rodičia?**

Happening, ktorý Návrat zorganizoval na Poštovej ul. v Bratislave, sa tentoraz niesol v duchu otázky Načo sú deťom rodičia? Prišli novinári, ľudia z televízie, stretli sa ľudia známi i neznámi, náhodní okoloidúci. Reportáž z happeningu priniesli Správy STV a Markíza v Televíznych novinách. Na Rádiu Regina pripravili publicistickú reláciu o náhradnom rodičovstve. STV a Návrat uviedli do vysielania 13 minútovú reportáž z happeningu pod názvom Dobrá otázka.

Videoprojekt tvorí hravá montáž z odpovedí ľudí z rôznorodých prostredí – nakrúcali sme na festivale Pohoda a na pobyte náhradných rodín. Na bežných i náhradných rodičov a mladých ľudí sa obraciame s otázkou Načo sú deťom rodičia?

Veľmi si vážime **úprimnosť rodičov, detí a mladých ľudí z náhradných rodín**, ktorí dokázali prekonať to bolestné, čo majú s touto témou spojené, a rozprávať sa s nami o tom, čo pre nich znamenajú rodičia a rodičovstvo.

Sedem oficiálnych video-anketových spotov zverejnili mediálni partneri kampane (STV Dvojka v jednej premiére a dvoch reprízach celú sériu, www.tyzden.sk, vybrané

zábery zverejnil aj portál sme.sk). Okrem nich sú na YouTube zavesené videá s vyjadreniami osobností festivalu Pohoda. Podarilo sa nám overiť ďalšie možnosti, ktoré organizácii ako je Návrat ponúkajú sociálne siete na internete.

Návrat v spolupráci so Slovenskou televíziou uviedol na Dvojke v rámci tematického večera reprízy troch kvalitných filmov od známych dokumentaristov – Mareka Šulíka, Jara Vojteka a Juraja Lehotského.

V roku 2010 vznikol aj **cyklus filmov Uspávanie** Mareka Šulíka (konceptia projektu), Jany Kovalčíkovej a Vladislavy Plančíkovej. Sedem krátkych dokumentárnych filmov o rituáloch uspávania detí vysielala STV Dvojka každý deň po Večerníčku v troch reprízach. Nasledovalo okolo 30 verejných premietaní, spojených s diskusiami v rodičovských komunitách po celom Slovensku. V spolupráci s týmto najväčším rodičovským portálom sme uskutočnili kampaň **Ako uspávame naše deti?**

Vzdelávacie a osvetové aktivity na komunitnej úrovni

V Banskej Bystrici sme zorganizovali preventívno-osvetovú aktivitu pre tehotné ženy 9 DNÍ O TOM, zameranú na ochranu zdravia ešte nenarodeného dieťaťa (v spolupráci s banskobystrickou sieťou pomoci tehotnej žene v ohrození /Za/chráňme Kukulíka). Sprievodnou aktivitou podujatia je putovná Výstava IN MIMINO VERITAS alebo Nepijem na jeho zdravie.

V snahe podporiť vzťahy medzi rodičmi a deťmi sme zorganizovali osvetovú kampaň Uspávanie v spolupráci s Materskými centrami Hviezdička, Mostík a ďalšími materskými centrami po celom Slovensku.

Zúčastnili sme sa so svojimi aktivitami dňa Pre rodinu (v rámci Medzinárodného dňa detí v Bardejove), Týždňa pre rodinu (Prešov) a zorganizovali sme výstavu SPOLUPRISTOLE v obchodnom centre v Prešove a Poľsko-slovenskom dome v Bardejove.

Finančná správa

Výkaz ziskov a strát k 31. 12. 2010

ÚČET	NÁKLADY	VÝNOSY
*501 Materiálové náklady	18 385,00 EUR	
*502 Spotreba energie	4 074,00 EUR	
*511 Opravy a údržba	2 470,00 EUR	
*512 Cestovné	7 303,00 EUR	
*518 Ostatné služby	121 607,00 EUR	
*521 Mzdové náklady	220 575,00 EUR	
*524 Zákonné sociálne poistenie	71 764,00 EUR	
*527 Zákonné sociálne náklady - sociálny fond	1 087,00 EUR	
*528 Sociálne náklady	8 041,00 EUR	
*532 Daň z nehnuteľnosti	32,00 EUR	
*538 Ostatné dane a poplatky	352,00 EUR	
*542 Ostatné pokuty a penále	1 397,00 EUR	
*543 Odpísané pohľadávky	25,00 EUR	
*544 Úroky	6,00 EUR	
*546 Dary	583,00 EUR	
*549 Iné ostatné náklady	4 472,00 EUR	
*551 Odpisy DNM a DHM	6 528,00 EUR	
*552 Zostatková cena predaného DNM a DHM	1 571,00 EUR	
*554 Predaný materiál	284,00 EUR	
*562 Poskytnuté príspevky iným účtovným jednotkám	50,00 EUR	
*591 Daň z príjmu	11,00 EUR	
*644 Úroky z účtov v banke		67,00 EUR
*645 Kurzové zisky		5,00 EUR
*649 Iné ostatné výnosy		16 109,00 EUR
*651 Tržby z predaja DNM a DHM		500,00 EUR
*654 Tržby z predaja materiálu		905,00 EUR
*662 Prijaté príspevky od právnických osôb		178 582,00 EUR
*663 Prijaté príspevky od fyzických osôb		26 094,00 EUR
*664 Prijaté členské príspevky		17,00 EUR
*665 Príspevky z podielu zaplatenej dane - 2%		66 040,00 EUR
*691 Dotácie		178 582,00 EUR
Strata:	3 716,00 EUR	470 617,00 EUR
		466 901,00 EUR

Súvaha k 31. 12. 2010

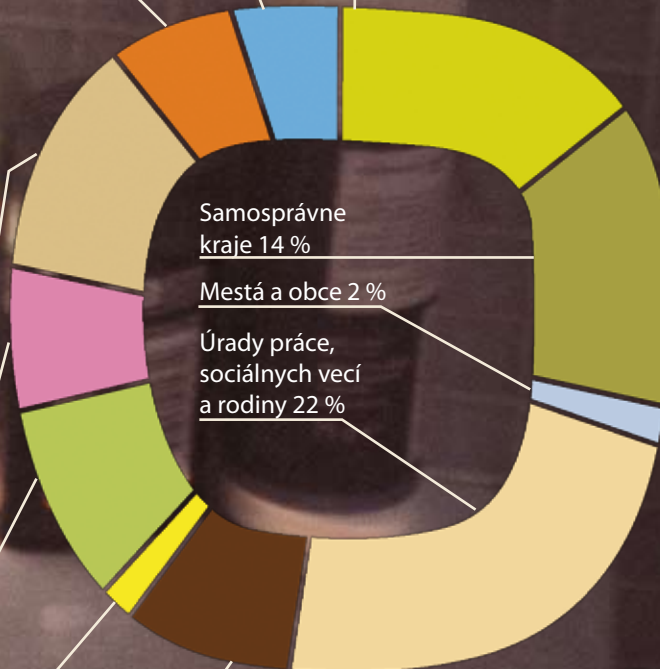
ÚČET	AKTÍVA	PASÍVA
*021 Budovy, haly a stavby	53 334,00 EUR	
*023 Dopravné prostriedky	39 569,00 EUR	
*081 Oprávky k budovám, halám a stavbám		38 586,00 EUR
*083 Oprávky k dopravným prostriedkom		35 364,00 EUR
*112 Materiál na sklade	6 131,00 EUR	
*211 Pokladňa	2 341,00 EUR	
*213 Ceniny	448,00 EUR	
*221 Peniaze na BÚ	126 967,00 EUR	
*249 Ostatné krátkodobé fin. výpomoci		282,00 EUR
*311 Odberatelia	166,00 EUR	
*314 Poskytnuté prevádzkove preddavky	1 760,00 EUR	
*315 Ostatné pohľadávky	12 919,00 EUR	
*321 Dodávatelia		2 285,00 EUR
*323 Krátkodobé zákonné rezervy		11 064,00 EUR
*325 Ostatné záväzky		6 030,00 EUR
*331 Záväzky voči zamestnancom		46,00 EUR
*333 Ostatné záväzky voči zamestnancom		20,00 EUR
*335 Pohľadávky voči zamestnancom	356,00 EUR	
*336 Záväzky voči poisťovniam	370,00 EUR	
*342 Daň zo závislej činnosti	1 830,00 EUR	
*381 Náklady budúcich období	2 362,00 EUR	
*383 Výdavky budúcich období		13,00 EUR
*384 Výnosy budúcich období		73 216,00 EUR
*385 Príjmy budúcich období	395,00 EUR	
*412 Fondy organizácie		2 794,00 EUR
*427 Ostatné fondy		265,00 EUR
*428 Nerozdel. zisk, strata min. rokov		79 982,00 EUR
*431 Hospodársky výsledok v schvaľ. konaní /strata/		-3 716,00 EUR
*472 Sociálny fond		2 717,00 EUR
	248 948,00 EUR	248 948,00 EUR

Dary od fyzických osôb 6 %

Ostatné príjmy 5 %

2 % podiel zaplatenej dane
FO a PO 14 %

PRÍJMY	
2% podiel zaplatenej dane FO a PO***	66 040,16 EUR
Samosprávne kraje <i>(Banskobystrický, Bratislavský, Prešovský, Trnavský, Žilinský)</i>	66 827,29 EUR
Mestá a obce <i>(Žilina)</i>	7 839,00 EUR
Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny <i>(Banská Bystrica, Bardejov, Čadca, Levice, Malacky, Pezinok, Prešov, Rimavská Sobota, Žilina, Humenné)</i>	104 254,51 EUR
Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny	36 742,72 EUR
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny	7 500,00 EUR
Blokové granty <i>(z fin. mechanizmu EHP a Nórskeho fin. mechanizmu, Nadácia Socia, Nadácia Otvorenej spoločnosti)</i>	43 920,15 EUR
Nadácia Orange	33 000,00 EUR
Iné nadácie <i>(Nadácia pre deti Slovenska, Nadácia Pontis)</i>	50 239,37 EUR
Dary od fyzických osôb	26 093,90 EUR
Ostatné príjmy <i>(Rajo a.s., iné právnické osoby, úroky z bankových účtov, predaj publikácií, členské)</i>	24 443,99 EUR
SPOLU	466 901,09 EUR

Samosprávne kraje 14 %

Mestá a obce 2 %

Úrady práce,
sociálnych vecí
a rodiny 22 %

Iné nadácie 11 %

Nadácia Orange 7 %

Blokové granty 9 %

Ministerstvo práce,
sociálnych vecí a rodiny 2 %

Ústredie práce, sociálnych
vecí a rodiny 8 %

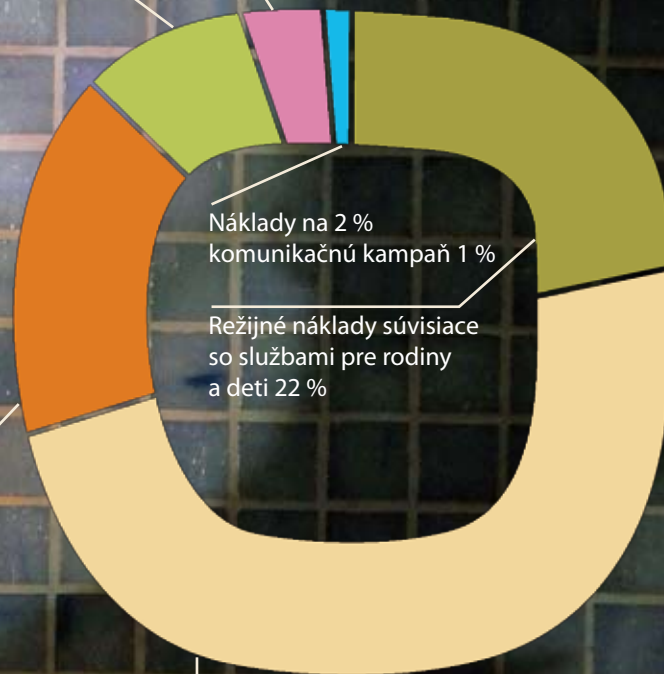
***V roku 2010 bolo organizácii poukázaných 74 600,98 EUR z 2% podielu zaplatenej dane. Suma 66 040,16 EUR (viď tabuľka Príjmy) zodpovedá účtovnému spôsobu vykazovania príjmov z 2% (t.j. príjmy z 2% podielu zaplatenej dane z roku 2009 a 2010, ktoré boli použité na úhradu nákladov na činnosť organizácie v roku 2010.)

VÝDAVKY

Režijné náklady súvisiace so službami pre rodiny a deti <i>(nájomné, energie, cestovné, telekomunikačné náklady, terapeutické pomôcky, nákup pomôcok na kluby náhradných rodín, informačné materiály, kancelársky materiál)</i>	101 773,66 EUR
Mzdové náklady a honoráre za služby rodinám a deťom	228 826,80 EUR
Zákonné sociálne a zdravotné poistenie	80 547,03 EUR
Ostatné náklady <i>(vzdelávanie zamestnancov, spracovanie účtovníctva, opravy a údržba, poistenie majetku, odpisy, bankové poplatky, daň z nehnuteľnosti)</i>	35 421,18 EUR
Náklady na mediálne a komunikačné kampane	17 982,42 EUR
Náklady na 2% komunikačnú kampaň	6 066,00 EUR
SPOLU	470 617,09 EUR

Ostatné náklady 7 %

Náklady na mediálne a komunikačné kampane 4 %

Zákonné sociálne a zdravotné poistenie 17 %

Mzdové náklady a honoráre za služby rodinám a deťom 49 %

MaxAudit, s.r.o., D. Dlabača 775/33, 010 01 Žilina

**Správa nezávislého audítora
pre správnú radu organizácie Návrat, občianske združenie, Bratislava**

Uskutočnili sme audit priloženej účtovnej závierky Návrat, občianske združenie, Bratislava, ktorá obsahuje súvahu k 31. decembru 2010, výkaz ziskov a strát za rok končiaci k uvedenému dátumu, a poznámky, ktoré obsahujú prehľad významných účtovných zásad a účtovných metód a ďalšie vysvetľujúce informácie.

Zodpovednosť štatutárneho orgánu za účtovnú závierku

Štatutárny orgán je zodpovedný za zostavenie tejto účtovnej závierky, ktorá poskytuje pravdivý a verný obraz v súlade so zákonom o účtovníctve č. 431/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o účtovníctve“) a za interné kontroly, ktoré štatutárny orgán považuje za potrebné pre zostavenie účtovnej závierky, ktorá neobsahuje významné nesprávnosti, či už v dôsledku podvodu alebo chyby.

Zodpovednosť audítora

Našou zodpovednosťou je vyjadriť stanovisko k tejto účtovnej závierke na základe nášho auditu. Audit sme vykonali v súlade s medzinárodnými auditorskými štandardmi. Podľa týchto štandardov máme dodržiavať etické požiadavky, napláňovať a vykonať audit tak, aby sme získali primerané uistenie, že účtovná závierka neobsahuje významné nesprávnosti.

Súčasnou auditu je uskutočnenie postupov na získanie auditorských dôkazov o sumách a údajoch vykázaných v účtovnej závierke. Zvolené postupy závisia od úsudku audítora, vrátane posúdenia rizík významnej nesprávnosti v účtovnej závierke, či už v dôsledku podvodu alebo chyby. Pri posudzovaní tohto rizika audítor berie do úvahy interné kontroly relevantné na zostavenie účtovnej závierky účtovnej jednotky, ktorá poskytuje pravdivý a verný obraz, aby mohol navrhnuť auditorské postupy vhodné za daných okolností, nie však na účely vyjadrenia stanoviska k účinnosti interných kontrol účtovnej jednotky. Audit ďalej zahŕňa vyhodnotenie vhodnosti použitých účtovných zásad a účtovných metód ako aj primeranosti účtovných odhadov, ktoré urobil štatutárny orgán, ako aj vyhodnotenie celkovej prezentácie účtovnej závierky.

Sme presvedčení, že auditorské dôkazy, ktoré sme získali, poskytujú dostatočný a vhodný základ pre naše auditorské stanovisko.

MaxAudit, s.r.o., D. Dlabača 775/33, 010 01 Žilina

Stanovisko

Podľa nášho stanoviska, účtovná závierka poskytuje vo všetkých významných súvislostiach pravdivý a verný obraz finančnej situácie organizácie Návrat, občianske združenie, Bratislava k 31. decembru 2010 a výsledku jej hospodárenia za rok končiaci k uvedenému dátumu v súlade so zákonom o účtovníctve.

10. mája 2011

MaxAudit, s.r.o.
D. Dlabača 775/33
OR OS Žilina, Sro/17945/L
Licencia SKAU č. 298
010 01 Žilina

Ing. Erik Kelbel
Zodpovedný audítor
Licencia SKAU č. 924

POĎAKOVANIE

Veľmi si vážime pomoc všetkých, ktorí podporili aktivity NÁVRATu v roku 2010 dobrovoľnou prácou, členskými príspevkami, finančnými a nefinančnými darmi.

Bez vašej podpory by sme nedokázali urobiť všetko to, čo ste si mohli prečítať vo výročnej správe za rok 2010.

Strategický partner :

Partneri:

Mediálni partneri:

.týždeň

SME.sk

STV
SLOVENSKÁ TELEVIZIA

rodinka.sk

NGO partneri:

soc'za
2009

Inštitucionálny partner

Rozvoj programov podpory pre náhradné rodiny a rodiny v kríze mohol Návrat uskutočňovať vďaka projektom, ktoré boli spolufinancované z finančného mechanizmu Európskeho hospodárskeho priestoru, Nórskeho finančného mechanizmu a štátneho rozpočtu SR.

- Návrat k stabilite rodín
- Banská Bystrica – mesto rodiny: Právo dieťaťa na dodržiavanie jeho práv.

POĎAKOVANIE JEDNOTLIVCOM

Za finančnú podporu:

Andrea Berger	Helena Marková
Svätopluk Betina	Pavel Mokrání
Jozef Budaj	Attila Molnár
Peter Czikk	Zuzana Múčková
Miriám Čopíková	Štefan Ondrišák
Mária Drozdová	Fedor Ondruš
Miroslav Droždiak	Peter Píkula
Marta Erdosová	Pán Pokštello
Natália Fančovičová	Peter Paľaga
Grazyna Gallová	Zuzana Petrincová
Rastislav Gálik	Viera Polomová
Juraj Gömöry	Zuzana Polomová
Anna Gutjánová	Andrea Schulte
Andrej Jankuliak	Tibor Takáč
Pavol Kňaze	Norbert Vančo
František Konkoľ	Zamestnanci spoločnosti
Pavol Kostelný	Schneider Electric Slovakia
Peter Krčah	Zamestnanci spoločnosti
Gabriela Lelkešová	EUROFORMES
Ľubica Majerčíková	

*„...situácia bola ťažká, nevedela som ako ďalej...
Hrozili mi, že mi vezmú detí, robotu som nemala.
A zrazu ste sa zjavili vy dvaja, že vás poslali z úradu...
A ja že, no čo budú chcieť... A vy nič, iba
ste mi dávali tipy, čo by možno bolo dobré...
A ja som musela sama ísť, sama vybavovať a dnes
už veľa vecí viem. A keď neviem, tak prídem za
vami a vy mi dáte tipy...“*

*Ingrid, mama troch detí, po dvoch rokoch
intenzívnych služieb pre rodinu v ohrození*

Za nefinančnú podporu a spoluprácu:

Elena Bakošová	Ľubor Kyseľ
Ďuro Balogh	Adam Markuš
Rodina Berkýová	Monika Miklovičová
Lindsay Conway	Katarína Mrázková
Laco Dedík	Jana Oľhová
Ondrej Dedík	Rodina Parsová
Martin Dubovský	Juraj Raúyman
Tomáš Hettych	Lujza Garajová-Schrameková
Zuzana Hlubočká	Juraj Šulík
Filip Homolka	Marek Šulík
Mário Homolka	Rodina Tóna Šultka
Ján Hornáček	Robo Šveda
Rodina Hujdičová	Juraj Végh
Marcel Imrišek	Natália Závodská
Rodina Kakašová	Martin Žiaran
Jakub Kratochvíl	

Dobrovoľníci:

Špeciálne poďakovanie patrí všetkým dobrovoľníkom. Ich práca má pre nás veľkú hodnotu, ktorú je ťažké vyčísliť. Pri použití ohodnotenia vo výške minimálnej mzdy dosahuje práca a pomoc dobrovoľníkov hodnotu niekoľko tisíc eur.

**Centrá pre náhradnú rodinnú starostlivosť
a centrá pomoci rodine**

Návrat / Centrum Návrat v Bratislave

Šancová 42, 811 05 Bratislava
tel./fax: 02/524 99 276, tel.: 524 44 361
mobil: 0918/111 155 (sanácia rodín), navrat@navrat.sk

Poradenské miesto Návrat v Trnave

Trhová 2, 917 01 Trnava
mobil: 0917/649 478

Poradenské miesto Návrat v Leviciach

Kpt. Nálepku č. 125, 934 01 Levice

Centrum Návrat v Prešove

Bayerova 8, 080 01 Prešov
tel./fax: 051/7711 679, 0918/391 019
navratpo@navrat.sk

Poradenské miesto Návrat v Košiciach

Alžbetina 12, 040 01 Košice
tel.: 055/6253 149, 0918/085 024
navratke@navrat.sk

Centrum Návrat v Bardejove

Radničné nám. 12, 085 01 Bardejov
tel.: 054/4795 498, 0918/653 818
navratbj@navrat.sk

**Centrum Návrat v Banskej Bystrici
a Centrum pomoci rodine Bazalka**

Dolná 9, 974 01 Banská Bystrica
tel./fax: 048/414 38 97,
mobil: 0907/518 180, 0918/653 817 (Bazalka)
navratbb@navrat.sk, bazalka@navrat.sk

Centrum Návrat v Žiline

Predmestská 24, 010 01 Žilina
tel./fax: 041/723 4273
mobil: 0907/706 523
navratza@navrat.sk

Poradenské miesto Návrat v Trenčíne

mobil: 0907/706 523

Aktuálne kontakty na **Kluby náhradných rodín** nájdete na
www.navrat.sk a www.adopcia.sk.

Infolinka nielen o adopcii: 0907/808080

www.navrat.sk

www.adopcia.sk, www.rodinka.sk

Návrat, o. z. je registrované na MV SR pod číslom VVS/1- 900/90-10539.
Návrat poskytuje služby ako akreditovaná organizácia – na základe
rozhodnutí MPSVaR SR číslo 1993/2006-I/21 AK a 28630/2006-I/21 AK

VOLKSBANK Slovensko
Č. ÚČTU: 4000 458 116/3100
IČO: 31746209

V tejto výročnej správe Návratu sú použité fotografie,
ktoré zachytávajú zábery z cyklu filmov Uspávanie

Foto: Juraj Poliak
Grafická úprava: Juraj Poliak
Tlač: P&M Turany,
Vydal: Návrat, o. z., 2011